

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЧНОЇ ЛЕКСИКИ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ФІЛЬМУ “INSIDE THE MIND OF THE CAT” (2022)

Антоніна ЗАКЛАДНА

*здобувачка середньої освіти 10 класу
Рівненського обласного ліцею Рівненської обласної ради*

Науковий керівник:

Ірина БОЙКО

*керівник гуртка англійської мови
Рівненської Малої академії наук учнівської молоді*

Не дивлячись на значну кількість наукових праць, в яких розкриваються загальні проблеми теорії адаптації термінів, питання перекладацьких прийомів при відтворенні термінів кінодискурсу залишається відкритим.

Матеріалом дослідження слугував документальний фільм сучасного зразка в якому розповідається про особливості поведінки котятих, деякі унікальні вміння властиві лише їм та моменти з історії котів, через що фільм є багатим на термінологічні одиниці із багатьох сфер дотичних до життя, харчування, поведінки, дресирування та виховання наших домашніх улюбленців.

Попри зростання кількості праць, присвячених перекладу термінології загалом, передача термінів в сучасному вузькотематичному кінодискурсі залишається недостатньо дослідженим у вітчизняній учнівській та академічній лінгвістиці, особливо в аспекті його функціонування в документальному кінодискурсі.

Об'єктом дослідження є кінодискурс документального кіно у парадигмі мультимодальності.

Предметом дослідження є перекладацькі прийоми передачі англomовних термінів в українському перекладі документального кінотексту «Про що думають коти».

Завданнями роботи були:

- дослідити поняття мультимодальності та документального кінотексту у парадигмі мультимодальності;

- з'ясувати основні лексичні труднощі перекладу документального кінотексту;

- вивчити особливості термінів у лексиконі документального кіно та проблеми адаптації й перекладу при їх відтворенні;

-проаналізувати перекладацькі прийоми передачі термінологічної лексики в україномовному варіанті кінотексту.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному аналізі передачі специфічної термінологічної лексики на матеріалі сучасного англomовного документального кінофільму і його українського перекладу.

З'ясовано, що смислотворення у кінотексті відбувається завдяки взаємодії вербальних і невербальних семіотичних модусів (мовного, візуального, аудіального), які функціонують як єдина знакова система.

З'ясовано, що проблема перекладу термінів у документальному кіно полягає не лише у пошуку лексичних відповідників, а й у виборі перекладацьких стратегій, які забезпечують баланс між семантичною точністю, функціональною адекватністю та зрозумілістю для цільової аудиторії.

Таким чином, переклад термінологічної лексики у досліджуваному кінотексті реалізується через поєднання різних перекладацьких прийомів, вибір яких залежить від ступеня усталеності терміна, його структурних особливостей та прагматичних умов аудіовізуального перекладу.

Документальний кінотекст функціонує як складна мультимодальна семіотична система, у якій вербальний компонент тісно взаємодіє з візуальними та аудіальними елементами. Це зумовлює специфічні вимоги до перекладу термінологічної лексики, зокрема необхідність урахування синхронності сприйняття, жанрових характеристик науково-популярного кіно та орієнтації на нефармову аудиторію. Установлено, що переклад термінів у такому типі текстів має не лише передавати науковий зміст, а й забезпечувати його доступність і зрозумілість для широкого кола глядачів.

Статистичний аналіз уживання перекладацьких прийомів у документальному фільмі «Про що думають коти» підтвердив домінування еквівалентного перекладу, який становить майже половину від загальної кількості зафіксованих прикладів (30 одиниць– 49,2 %). Це свідчить про орієнтацію перекладача на збереження смислової точності, інформативної насиченості та наукової коректності оригінального тексту. Значна частка транслітерації (13 одиниць– 21,3 %) зумовлена наявністю численних власних назв, імен науковців, назв установ і термінів міжнародного вжитку, які не потребують семантичної адаптації.

Застосування таких прийомів, як генералізація (8,2 %), описовий переклад (6,6 %) і заміна (4,9 %), має допоміжний характер і спрямоване на спрощення складних термінологічних понять без суттєвої втрати змісту. Ці прийоми сприяють підвищенню комунікативної ефективності перекладу та полегшують сприйняття інформації нефаховою аудиторією. Поодиноке використання кальки (1,6 %), адаптації (1,6 %) та опущення (3,3 %) свідчить про вибіркоче втручання перекладача в структуру оригінального тексту з метою узгодження вербального компонента з візуальним рядом та темпоральними обмеженнями аудіовізуального перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Павельєва А.К., Єщенко І.Р., Єщенко К.Р. Способи перекладу лексичних одиниць в контексті молодіжних серіалів. Наук. віс. Міжнар. гуманіт. ун-ту. Сер.: Філологія. 2023 № 62 Т. 3. С.26–29.
2. Панченко О.І. До питання про переклад неологізмів. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. та соц. комунікації. 2020. Т. 31 (70) № 4 Ч. 2. С. 154–158